

Knižnice ako súčasť výučby (nielen o informačnej gramotnosti)

Ladislav Svršek

Lucia Poledníková

Albertina icome Bratislava

INFOS 2017, 27. 04. 2017

Prečo táto prezentácia?

- Vnímam situáciu medzi používateľmi na školeniach
- Stretávam vedeckých a odborných pracovníkov a pedagógov
- Som v intenzívnom kontakte s knihovníkmi
- ...

Školstvo na Slovensku

- Verejná diskusia (?) – Učiace sa Slovensko (Národný program rozvoja výchovy a vzdelávania)
[<https://www.minedu.sk/uciace-sa-slovensko/>]
- 226 strán
 - Knižnice 6 x (interiér, prepojenie s IKT, prepojenie na lokálnu komunitu)
 - Gramotnosť
 - Matematická (a prírodovedná) - 3 x
 - Digitálna - 4 x
 - Digitálny obsah, digitálne zručnosti
 - Nová kariérová pozícia „Špecialista digitálnych edukačných obsahov“

Školstvo v zahraničí

- Mimo Európy – označenie K-12
 - K ako posledný ročník škôlky (kindergarten)
 - 12 ako 12 ďalších rokov v štruktúre základných a stredných škôl
- Veková hranica 18 rok života
- Štruktúra škôl podobná ako u nás (2 alebo 3 úrovne):
 - Základná a stredná škola (gymnázium) alebo
 - Prvý stupeň a tzv. 8-ročné gymnáziá alebo
 - Prvý stupeň, potom špecializované stredné školy a ďalšie nadstavby
- Knižnice a informačné vzdelávanie a sú súčasťou vzdelávacieho procesu (v celej štruktúre K-12)

Potreba zmien

- Nielen u nás, ale aj v zahraničí
- „V školách zo včera pripravujú učitelia z predvčerajška deti dneška na zajtrajšie úlohy“
- Rôzne aktivity ako napr. „Inovatívna škola“

Potreba zmien

- „Žiak/študent potrebuje slobodu, nie bulimické učenie, kde žiak do seba najprv natlačí vedomosti a potom sa ich rýchlo zbaví“
- „Dôležité je tiež naučiť ich (deti), ako môžu získať informácie a ako rozlíšia pravdivé od lživých. Ako si majú vyhľadávať len tie, ktoré skutočne potrebujú, pretože dnes sa množstvo ľahko dostupných informácií každú hodinu znásobuje.“

[Margret Rasfeld, <https://plus.sme.sk/c/20513364/>]

Informačná gramotnosť

- Mnohé definície, mnohé organizácie...
- IFLA – vlastná sekcia, množstvo materiálov
[<https://www.ifla.org/information-literacy>]
- ALA – tiež vlastné definície a dokumenty
[<http://www.ala.org/acrl/standards/informationliteracycompetency>]
- UNESCO – informačná a mediálna gramotnosť
[<http://www.unesco.org/new/en/communication-and-information/capacity-building-tools/media-and-information-literacy/>]

Niečo viac než informačná gramotnosť

- Informačná gramotnosť je len jedna časť
- Spomínajú sa aj ďalšie „gramotnosti“:
 - Mediálna
 - Digitálna
 - Vizuálna
 - Textová (čitateľská)
 - Technologická (informatická)
- Knižnica ako dôležitá súčasť rozvoja študijných zručností

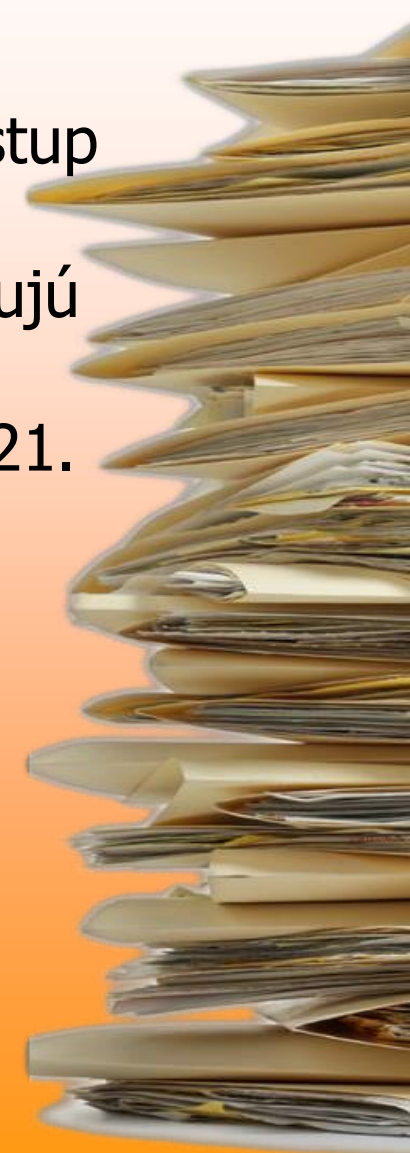
Študijné zručnosti I.

- Veľká šestka (The Big6™ Skills) – definované už v roku 1987
 1. Definícia úlohy
 2. Stratégia získania informácií
 3. Miesto a prístup (získanie informácií)
 4. Použitie informácií
 5. Syntéza
 6. Vyhodnotenie
- Pre menšie deti zredukované na Super trojku (The Super3)
 1. Naplánovanie
 2. Urobenie
 3. Pohľad späť

Študijné zručnosti II.

- Školská knižnica a jej poslanie:
 - Školské knižnice poskytujú rovnocenný fyzický aj intelektuálny prístup k zdrojom a nástrojom potrebným pre učenie v príjemnom, stimulujúcom a bezpečnom prostredí. Školskí knihovníci spolupracujú s ostatnými (pedagógmi) na poskytovaní výučby, vzdelávacích stratégií a praxe na použitie podstatných študijných zručností pre 21. storočie.
- Štandardy pre študenta 21. storočia

Štandardy pre študenta 21. storočia

- Žiaci/študenti využívajú zručnosti, zdroje a nástroje na:
 1. kladenie otázok, kritické myslenie a získavanie vedomostí
 2. vyvodenie záverov, informované rozhodnutia, aplikovanie vedomostí na nové situácie a tvorbu nových poznatkov
 3. zdieľanie znalostí a na etickú a produktívnu účasť na živote v demokratickej spoločnosti
 4. úsilie o svoj osobnostný a estetický rast
- Každá z týchto oblastí ma definované potrebné zručnosti, praktické aplikácie, zodpovednosť a stratégie sebahodnotenia

Participácia knižnice na výuke

- Metódy
 - Návšteva knižnice v rámci vyučovania (aplikácia kombinovaných techník výuky a výuky s podporou IKT)
 - Možnosť využiť techniku „obráteneho vyučovania“ (flipped classroom)
 - Gamifikácia
- Zvážiť či len informačná gramotnosť alebo orientácia na všeobecné študijné zručnosti
- Kvalifikovaní knihovníci v spolupráci s pedagógmi
- Využitie všetkých dostupných zdrojov

Aké druhy zdrojov a dokumentov

- Encyklopédie a slovníky
- Knihy
- Časopisy, noviny a aktuálne spravodajstvo
- Oficiálne a odtajnené dokumenty
- Historické pramene
- Štatistiky, grafy, tabuľky
- Partitúry
- Multimédiá - audio, video, obrázky, fotografie, infografiky
- Mapy
- Recepty
- ...

Prispôsobené det'om / žiakom / študentom

- Výber materiálov
 - Informačné kurátorstvo
- Iná (pútavejšia) forma prezentácie
- Prispôsobené rozhranie
 - Čím menšie deti, tým väčšie písmo
 - Ikony uľahčujú orientáciu
 - Spomaliť hovorené slovo

Nástroje [nielen] pre učiteľov I.

- Prepojenie s e-learningovými systémami
 - Google Classroom a Google Drive
 - MOOC
- Widgety
 - Vyhľadávanie dostupné z web stránky školy/školskej knižnice
- Vytváranie vlastných materiálov
 - Kvízy
 - Zoznamy odporúčanej literatúry, playlisty, prezentácie textové a obrazové (slideshows)
 - Časové priamky
 - Tabuľky a grafy

Nástroje [nielen] pre učiteľov II.

- Transkripty k videám
- Strojové preklady
- Autorské práva
 - všetky materiály možno používať na vzdelávacie účely
- Vkladanie vlastných materiálov

Ďakujem za pozornosť

Albertina icome Praha s.r.o.

Štěpánská 16, 110 00 Praha

www.aip.cz

Albertina icome Bratislava s.r.o.

Cukrová 14, 813 39 Bratislava

www.aib.sk